Savaş kimi barış danışıqları da uzanana oxşayır

Mayın 16-da İstanbulda Ukrayna, ABŞ və Türkiyə nümayəndə heyətləri arasında üçtərəfli danışıqlar keçirilib.

Ukraynanı müdafiə naziri Rustem Umerov, Prezident Ofisinin rəhbəri Andriy Yermak və xarici işlər naziri Andriy Sibiqa təmsil ediblər. Amerika nümayəndə heyətinə Dövlət katibi Marko Rubio, ABŞ Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Keyt Kelloq və ABŞ-nin Türkiyədəki səfiri Tomas Barak daxil olublar. Türkiyə isə danışıqlara Milli Kəşfiyyat Təşkilatının rəhbəri İbrahim Kalın və xarici işlər naziri Hakan Fidanla qatılıb.

Görüşdən sonra R.Umerov jurnalistlərə açıqlamasında təxminən 1 saat davam edən danışıqların məhsuldar olduğunu deyib.

Bundan sonra Türkiyə tərəfinin vasitəçiliyi ilə Ukrayna və Rusiya nümayəndə heyətləri arasında görüş başlayıb. "Reuters" agentliyinin məlumatına görə, Rusiya nümayəndələri ilə danışıqlar zamanı prezidentlər Volodimir Zelenski və Vladimir Putin arasında mümkün görüş müzakirə olunub.

Bundan əlavə, ABŞ Dövlət Departamentinin nümayəndəsi Maykl Anton İstanbulda Rusiya nümayəndə heyətinin rəhbəri Vladimir Medinski ilə ayrıca görüş keçirib.

Türkiyənin "Anadolu" agentliyinin Xarici İşlər Nazirliyindəki mənbələri İstanbulda müxtəlif formatlarda bir sıra görüşlərin, o cümlədən Ukrayna, Rusiya və Türkiyə arasında üçtərəfli görüşün keçiriləcəyini bildirib. Eyni zamanda Rusiyanın "İnterfaks" agentliyi xəbər verir ki, rəsmi Moskva ABŞ-nin Ukrayna ilə birbaşa danışıqlarda iştirakına qarşı çıxıb. Həmçinin rusların tələbinə əsasən danışıqların əvvəlində Türkiyə təmsilçisi salamlama nitqi söyləməli, bundan sonra görüşü tərk etməlidir. Lakin, bildirildiyinə görə, Hakan Fidan salamlama nitqindən sonra danışıqların getdiyi zalı tərk etməyib. O, sülh danışıqlarının açılış nitqində deyib: "Biz sülh yolunda irəliləmək üçün bu fürsətdən istifadə etməliyik. Bu danışıqlar liderlərin görüşünün əsasını təşkil etməlidir. Rusiya və Ukraynanın danışıqlara hazır olması yeni imkanlar pəncərəsi açıb. Qarşıda bizi iki yol gözləyir. Bir yol bizi sülhə aparacaq, digər yol isə dünyanı daha da böyük məhvə sürükləyəcək. Hansı yolu seçəcəyinə tərəflər özləri qərar verəcəklər".

Danışıqlar təxminən 2 saat davam edib.

Dünən səhər saatlarında Ukrayna Prezidenti Ofisinin rəhbəri Andriy Yermak, müdafiə naziri Rustem Umerov və xarici işlər naziri Andriy Sibiqa Böyük Britaniya, Almaniya və Fransadan olan milli təhlükəsizlik müşavirləri, həmçinin Keyt Kelloq ilə görüşüblər. A.Yermakın verdiyi məlumata görə, Rusiya nümayəndə heyəti ilə görüşdən əvvəl mövqelər yekun olaraq razılaşdırılıb. O, rəsmi "Teleqram" kanalında yazıb: "Ukrayna sülhə, uzunmüddətli və qeyd-şərtsiz atəşkəsə hazırdır. Biz də ən yüksək səviyyədə görüşlərə və danışıqlara hazırıq. Ukrayna nümayəndə heyəti qeyd-şərtsiz atəşkəsə nail olmaq üçün bu gün İstanbuldadır - bu, bizim prioritetimizdir". A.Yermak əlavə edib ki, Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski ilə müəyyən səbəbdən Türkiyəyə gəlməyən Rusiya lideri Vladimir Putinin birbaşa görüşü də mühüm məsələdir.

Xatırladaq ki, ABŞ Prezidenti Donald Tramp Vladimir Putinlə görüşün "biz bunu təşkil edə bilən kimi" keçiriləcəyini bildirib. Onun sözlərinə görə, "iki-üç həftəyə həll yolu tapıla bilər" və o, Rusiya və Ukrayna arasında İstanbuldakı görüşün nəticələrini gözləyir. Qeyd edək ki, ABŞ lideri artıq Yaxın Şərq turunu başa vurub və Türkiyəyə səfər etməyib.

Bu arada ukraynalı diplomat və siyasətçi Roman Bessmertnı İstanbulda keçirilən danışıqların "tamamilə hazırlıqsız" olduğunu qeyd edib: "Müxtəlif tərəflərin dediklərinin hamısını bir yerə yığsanız, "yeyə bilməyəcəyiniz bir salat" alacaqsınız. Bu, bombalar, ideyalar, xəyallar və s. toplusudur. Danışıqlar prosesi baxımından ikidən çox məsələnin müzakirəsi planlaşdırılırsa və qarşıya aydın bir məqsəd qoyulmayıbsa, bu o deməkdir ki, danışıqlar heç bir nəticə ilə bitməyəcək". Politoloq hesab edir ki, atəşkəsi gözləmək lazım deyil. Eyni zamanda bu o deməkdir ki, görüşdən sonra Avropa ölkələri əlavə sanksiyalar mexanizmini işə salmalıdır. Bessmertnının fikrincə, "burada Avropa, Ukrayna və ABŞ-nin hərəkətlərinin sinxron olması vacibdir ki, Vaşinqton da sanksiyalar paketinə qoşulsun".

Danışıqlara Marko Rubio da münasibət bildirib: "Ukraynada müharibəni bitirmək üçün yalnız bir şans var - Tramp və Putinin şəxsi görüşü. Aylarla işlədiyimizi nəzərə alsaq, belə qənaətə gəlmək olar ki, Tramp Putinlə üzbəüz oturana və "kartı masaya qoymayana" qədər heç nə baş verməyəcək".

Rusiya və ABŞ prezidentlərinin şəxsi görüşü, şübhəsiz ki, zəruridir, lakin bu cür danışıqlar ciddi hazırlıq tələb edir. Bunu isə Rusiya liderinin mətbuat katibi Dmitri Peskov brifinqdə deyib: "Belə bir görüş, şübhəsiz ki, lazımdır. Zirvə görüşü hazırlanmalı və məhsuldar olmalıdır". D.Peskov diqqəti zirvə görüşlərinin əvvəlində həmişə ekspert danışıqları, məsləhətləşmələr və uzun, gərgin hazırlıq keçdiyinə diqqət çəkib. O, Rusiya Federasiyası və ABŞ prezidentləri arasında təmasları Ukrayna münaqişəsinin həlli üçün son dərəcə vacib adlandırıb. "Əlbəttə, prezidentlər arasında təmaslar Ukrayna nizamlanması kontekstində son dərəcə vacibdir", - deyə Peskov ABŞ Dövlət katibi Marko Rubionun bu görüşün münaqişənin həlli üçün son şans olduğu barədə sözlərini şərh edərkən bildirib. Əlbəttə ki, biz bu tezislə razıyıq. Bunun əhəmiyyətini qiymətləndirməmək olmaz", - deyən Kremlin sözçüsü vurğulayıb ki, Rusiya və ABŞ prezidentləri arasında gözlənilən şəxsi görüşdə müzakirə mövzuları ikitərəfli münasibətlər, beynəlxalq problemlər və Ukraynadakı regional böhran olmalıdır.

İstanbuldan verilən son məlumata görə, ukraynalı diplomatlardan biri "Reuters" agentliyinə bildirib ki, Rusiyanın danışıqlardakı tələbləri real deyil və "əvvəllər müzakirə edilənlərdən kənara çıxır". Belə ki, Moskva digər məsələlərlə yanaşı, Rusiya Federasiyasının tərkibinə "daxil olmuş" regionlardan Ukrayna qoşunlarının çıxarılmasını tələb edir. Mənbə Moskvanın digər tələblərinin də yerinə yetirilməsini mümkünsüz adlandırıb.

Verilən məlumata görə, Rusiya nümayəndə heyəti Ukrayna tərəfi ilə aparılan danışıqların nəticələrindən razı qalıb. Bunu Vladimir Medinski bildirib. Onun sözlərinə görə, Moskva Kiyevlə təmasları davam etdirməyə hazırdır. Tərəflər gələcəkdə mümkün atəşkəs haqqında öz baxışlarını təqdim etməyə razılaşıblar.

Danışıqlar zamanı genişmiqyaslı əsir mübadiləsi barədə razılıq əldə olunub - hər tərəfdən min nəfər.

Medinski bildirib ki, Ukrayna tərəfi dövlət başçıları arasında birbaşa danışıqların aparılmasını istəyib. Rusiya nümayəndə heyəti bunu nəzərə alıb.

Ukrayna nümayəndə heyətinin rəhbəri, müdafiə naziri Rustem Umerovun bildirdiyinə görə, danışıqlarda ilk növbədə atəşkəs məsələsi müzakirə olunub.

Rizvan CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

Azərbaycan.- 2025.- 17 may (№101).- S.12.